

ukeblikk

INDIA BREMSER: Sementen bæres møysommelig sekk for sekk på en byggeplass i millionbyen Mumbai. Tall som ble offentliggjort denne uken, har forsterket frykten for at Indias økonomi har bremsert opp. Siste årets vekst er nede i fem prosent, noe som er det svakeste dette tiåret.

FOTO: VIVEK PRAKASH, REUTERS

70 års pensjonsalder er mer enn nok

NORGE HAR en obligatorisk pensjonsalder på 70 år. Etter fylte 70 år har ingen rett til å beholde jobben. Tidens melodi er at folk må stå lenger i jobb når levealderen øker. Dagens Næringsliv skrev mandag 21. januar at barn som blir født i 2013 må forvente å jobbe til de er 78 år hvis de skal oppnå samme pensjon som dagens 67-åring. Står den obligatoriske pensjonsalderen for fall?

USA HADDE OGSÅ en gang obligatorisk pensjonering, men ordningen forsvant fordi den ble oppfattet som aldersdiskriminerende. Noen eldre kan være lite produktive, men arbeidsgiver får da finne frem alternative arbeidsoppgaver, senke lønnen – eller sparke vedkommende. Akkurat som for alle andre uansett alder. Et relativt lavt oppsigelsesvern gjør at et slikt system kan fungere i USA.

I DE FLESTE LAND, helt uavhengig av

hvordan arbeidsmarkedet er regulert eller hvor sterke fagforeningene er, finnes det lønssystemer hvor ansiennitet spiller en rolle. Skal man spesialisere seg inn mot en bedrift og en bransje, vil et ansiennitetssystem sikre at arbeidstakeren ikke blir utnyttet når hun først er innelåst.

I DE FØRSTE ÅRENE følger gjerne produktiviteten ansienniteten oppover – men for de eldste arbeidstakerne kan produktiviteten begynne å falle, mens lønnen fortsetter oppover. I begynnelsen av karrieren tjener man kanskje mindre enn produktiviteten, mot slutten er løn-

nen høyere enn produktiviteten. Tvungen pensjonering er et nødvendig element i et slikt system. En bedrift kan bare tåle at noen er overbetalt hvis andre er underbetalt, og det blir antagelig de unge. Det er derfor ikke opplagt at det er de eldre som blir diskriminert i et system med obligatorisk pensjonering.

HVIS VI FÅR FRI pensjonsalder som i USA, vil mye måtte følge med på laset. Oppsigelsesvernet må svekkes. Arbeidsgiver må kanskje få større frihet til å sette ned lønn og redefinere arbeidsoppgavene. For at dette ikke skal kunne oppfattes som

aldersdiskriminerende, må arbeidstakerrettighetene antagelig svekkes for alle aldersgrupper. Og flere problemer står i kø. Skal for eksempel en 74 åring ha rett til sykelønn eller uførepensjon?

Det kan ikke være slik at en bruker 30 år på å vokse opp og utdanne seg, 30 år på å arbeide og 30 år på å være pensjonist. I gjennomsnitt må en da for hvert yrkesaktive år spare opp tilstrekkelig til å ha inntekt i et pensjonistår. Det går ikke rundt.

DET ER SANT at vi med kraftig økt levealder må stå lenger i jobb. Reell pensjonsalder i Norge ligger rundt

60 år. Det er det som ikke er bærekraftig. Det vi må få til er at friske mennesker ikke for tidlig gir seg hagearbeidet og de ovale weekendene i vold, men står i jobb noen år ekstra. Folk som ønsker å jobbe etter 70 år er et marginalt fenomen. Det gjelder ofte folk med jobben som hobby og god styring på egen jobbhverdag, som professorer, leger og advokater. Det er ikke der kampen for å gjøre pensjonssystemet bærekraftig står. Det er ikke verdt å omkalfatre arbeidstakerrettighetene for alle av hensyn til en så liten gruppe.

KANSKJE VIL den gjennomsnittlige nordmann en dag leve til 110 år. Kanskje vil den mentale kapasiteten, evnen til omstilling og konsentrasjon holde seg tilsvarende lenger også. Da kan vi komme tilbake til spørsmålet. I dagens situasjon er det viktig å minne seg selv på at den tvungne pensjonsalderen på 70 år faktisk er der av god grunn.

økonomi på søndag

Dagens gjesteskribent er **Katrine Løken**. Hun er forsker ved institutt for økonomi på UiB.

Thorstein Selvik

Siren Sundland

Ola Grytten

Janne Vangen Solheim

Gunnar Torgersen

Katrine Løken